

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

ערכין דף טז.

עונות דלהלן, באיזה אופן ועל מי נגעים באים, ובאיזה בגדי כהונה מכפרים? [תוד"ה הא].

על מי נגעים באים?	על מי מכפרים בבגדי כהונה?	
על הרוצח עצמו - באהנו מעשיו	על הרוצח עצמו - בשלא אהנו מעשיו	בלשון הרע ¹
על הרוצח עצמו	לרש"י: האחרים ² לר"י: הוא מתכפר מחיוב מיתה ³ לתוס': הוא מתכפר בהלבין פנים ⁴	בשפיכות דמים ⁵
על המגלה עריות עצמו	לרש"י: האחרים לתוס': הוא מתכפר במנע פריה ורביה	בגילוי עריות

לשון הרע ושפיכות דמים, מתי כפרתן בבגדי כהונה, ומתי בדברים אחרים?

בדברים אחרים	בבגדי כהונה	
כשלא ידוע הרוצח - בעגלה ערופה	כשידוע הרוצח ⁶ - בכתונת	שפיכות דמים ⁷
כשדיבר בחשאי - בקטורת	כשדיבר בפרהסיא - במעיל	לשון הרע

¹ הקשתה הגמ' דכאן אמרינן שלשון הרע מתכפר ע"י המעיל שבבגדי כהונה, ואילו לעיל משמע שאינו מתכפר ונגעים באים עליו. ותירצה הגמ' שאם אהנו מעשיו - שנתקוטטו על ידי הלשון הרע שלו - נגעים באים עליו, ואם לא אהנו מעשיו - שלא נתקוטטו - מתכפר בבגדי כהונה.

² והקשו תוס' על פירושו, דממה נפשך אי מיירי שיכלו למחות, א"כ גם בשאר עבירות האחרים נענשים ולא דוקא בשפיכות דמים וגילוי עריות. ואם אינם יכולים למחות, גם בשפיכות דמים וגילוי עריות לא נענשים.

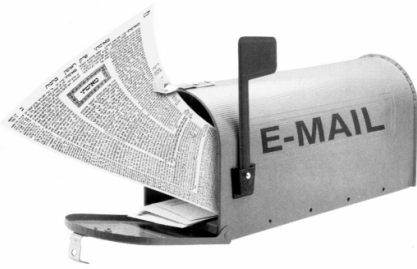
³ פי', שהכפרה בבגדי כהונה היא רק מחיוב מיתה שיש על הרוצח, אולם נגעים באים עליו כעונש, דאין בגדי כהונה מכפרים עליו לגמרי.

⁴ ולפירושה אותו תירוץ שתירצה הגמרא גבי לשון הרע לחלק בין אהנו מעשיו שנגעים באים עליו, לשלא אהנו מעשיו שמתכפר בבגדי כהונה, הוא גם תירוץ על הקושיא בשפיכות דמים וגילוי עריות - איך כאן אמרינן שמתכפרים בבגדי כהונה, ולעיל אמרינן שהם מהשבעה דברים שבאים נגעים. והתירוץ, דאם אהנו מעשיו שרצח ממש - נגעים באים עליו, ואילו בגדי כהונה מכפרים רק אם לא אהנו מעשיו - שלא הרג ממש אלא הלבין פני חברו. וכן הוא לענין גילוי עריות כדלהלן.

⁵ הקשו רש"י ותוס' למה הגמ' מקשה רק על לשון הרע, הא גם על שפיכות דמים וגילוי עריות קשה, דלעיל אמרינן שהם מהשבעה דברים שנגעים באים עליהם, וכאן אמרינן שכתונת מכפרת על שפיכות דמים, ומכנסים מכפרים על גילוי עריות.

⁶ ומיירי ברוצח במזיד בלא התראה, דאם נעשה בהתראה הוא בר קטלא וודאי שאין בגדי כהונה מכפרים על עונש מיתה שלו.

⁷ פירש"י, שכל הקושיא היא, שלעיל נתבאר שבגדי כהונה מכפרים על אחרים בעון שפיכות דמים, וכאן מצינו שהכפרה על אחרים בעון שפיכות דמים הוא בעגלה ערופה. [רש"י לשיטתו לעיל שהעמיד דהא דאמרינן שבשפיכות דמים נגעים באים עלו - קאי על הרוצח עצמו, ומה שמכפרים בגדי כהונה - הוא על האחרים].

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

ערכין דף טז:

מה היא תוכחה לשמה ומה היא ענוה שלא לשמה, לפירש"י ותוס'? [תוד"ה וענוה].

ענוה שלא לשמה	תוכחה לשמה	
שנמנע מלהוכיח כדי שלא ישנאנו	שמוכיח לחברו לשם מצוה	לרש"י
שמקבל תוכחה מחמת גאוה או לקנות שם ¹	שמוכיח לחברו לשם מצוה	לתוס'

המוכיח את חברו, וחברו מגיב באופנים דלהלן, האם ימשיך להוכיחו?

כשהכהו	כשקלל אותו	כשנוף בו (גער בו)	
לא ימשיך	ימשיך	ימשיך	לרב ור' אליעזר
לא ימשיך	לא ימשיך	ימשיך	לשמואל ור' יהושע
לא ימשיך	לא ימשיך	לא ימשיך	לר' יוחנן ובן עזאי

אכסנאי שהתנהג אליו בעל הבית באופנים דלהלן האם יכול לשנות מאכסניה שלו?

כשהכה את אשתו	כשהכה לו או זרק את כליו לחוץ	
ישנה	ישנה	לרב
לא ישנה ²	ישנה	לשמואל

¹ היש מפרשים בתוס', מפרשים: שהנידון הוא מי עדיף - האם המוכיח לשם מצוה, או המקבל את התוכחה ושותק, אלא שאין שתיקתו לשם שמים אלא משום גאוה - שמרוב גאותו לא איכפת לו בתוכחת חברו ולכך שותק. או ששותק כדי שיאמרו עליו דהוא אדם ששומע חירופו ועלבוננו ושותק - ומכיון לקנות שם. ועי' מהרש"א בחידושי אגדות וביעב"ץ מה שהאריכו בזה.

² ודייק לה מדאמר שמואל עד שיפשיל את כליו לאחוריו, והיינו שאם הכה את אשתו בלבד עדיין לא הותר לו לשנות אכסנייתו. ועי' מהרש"א שהקשה דאיך יתכן שיאמר שמואל שאם בעה"ב מכה את אשתו של אכסנאי לא ישנה, ומטעם "דכיון דלדידיה לא מצער ליה מאי נפקא ליה מיניה", הא ודאי שמקפיד אדם מאד בהכאת אשתו וכו', ונשאר בצ"ע. וביד בנימין הביא שיש שפירשו שקאי על אשתו של בעה"ב, שראוה האכסנאי שבעה"ב מכה לאשתו בגללו, ובזה חלק שמואל על רב ואמר שמשום זה לא ישנה אבל אם מכה לאשתו של אכסנאי בזה לכו"ע שישנה אכסנייתו. [אלא שנשאר בצ"ע על פ"י זה מדברי הרבינו גרשום. וראה מה שכתבנו בפנים בשם הנתיב ישר].